

Marian Paździor

Konkurs na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego w 1987 r.

Ochrona Zabytków 42/3-4 (166-167), 306-309

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

referatu mgr. Mieczysława Kurzątkowskiego. Autor przedstawił wiele faktów z życia i działalności twórczej tego konserwatora-projektanta i jego związków (także osobiste) z innymi dziedzinami sztuki i kultury. Podkreślił znaczącą rolę, jaką J. Witkiewicz-Koszyk odegrał w środowisku konserwatorów w okresie przedwojennym i powojennym.

Na zakończenie tej części sesji referat wygłosił dr inż. Krzysztof Biskup pt. *Ochrona i konserwacja zabytków sztuki fortyfikacyjnej*, ilustrując wybrane przykłady obiektów przezrociami.

Czwarta i ostatnia część sesji poświęcona była działalności wybitnych konserwatorów polskich w okresie powojennym.

Dokonania konserwatorskie Hanny Pieńkowskiej zaprezentował mgr Marian Kornecki w bogato ilustrowanym przezrociami referacie pt. *Hanna Pieńkowska jako konserwator*. Jerzemu Łomnickiemu referat pt. *Koncepcje i realizacje konserwatorskie w powojennym Poznaniu — rola Józego Łomnickiego po-*

święcił doc. dr hab. Henryk Kondziela. Działalność konserwatorską Jana Borowskiego omówili prof. dr hab. Jerzy Stankiewicz i mgr inż. arch. Janusz Ciemnołowski w ilustrowanym przezrociami referacie *Prof. Jan Borowski jako architekt i konserwator*.

Dr Tadeusz Rudkowski w referacie *Bohdana Marconiego działalność konserwatorska w zakresie malarstwa ściennego* podjął próbę konfrontacji głoszonej przez Marconiego teorii z jego działalnością praktyczną.

Prof. Janowi Zachwatowiczowi referat pt. *Konserwator i zabytek — na przykładzie działalności prof. Jana Zachwatowicza* poświęciła mgr Anna Łęgow-ska.

Sesji towarzyszyła dyskusja. Niestety, nie było na nią zbyt dużo czasu. Mimo to dyskutanci poruszyli wiele nurtujących środowisko problemów, choć wiele wypowiedzi było „na marginesie” nie tylko sesji, ale i istotnych teoretycznych i praktycznych problemów konserwatorskich.

Założeniem organizatorów sesji, zorganizowanej z okazji 100-lecia urodzin Jerzego Remera, było zaprezentowanie spojrzenia współczesnych konserwatorów na działalność teoretyczną i praktyczną swoich poprzedników, ich stosunku do zabytków. Założenie to zostało spełnione. Wygłoszono wiele znaczących referatów, w których o pewnych sprawach w takim gremium mówiono po raz pierwszy (choćby o dwudziestoletnim międzywojennym). Dobrze się stało, że w sesji uczestniczyli również studenci Instytutu Zabytkoznawstwa UMK. Pod względem merytorycznym sesja spełniła więc swoje zadanie. Do organizatorów można mieć więc tylko prośbę, by w przyszłości czas trwania sesji o tak bogatym programie był trochę dłuższy lub też by program sesji nie był aż tak przeladowany (w drugim dniu sesji wygłoszono 14 referatów). W takich sytuacjach trzeba — niestety — dokonywać wyboru.

Krystyna Stankiewicz

AKCJA MEMORABILII WE WŁOSZACH — SEMINARIA POPRZEDZAJĄCE MIĘDZYNARODOWY KONGRES

W dniach 5–7 grudnia 1988 r. w Rzymie odbyły się obrady międzynarodowego kongresu, zamykającego i podsumowującego akcję *Memorabilii*¹.

Celem tej szeroko zakrojonej akcji było ustalenie metod i kryteriów badania i zarządzania dobrami kultury we Włoszech. Obrady kongresu, o którym poinformujemy oddzielnie, poprzedziło 11 seminariów (warto przypomnieć, że przewidywano 8).

Oto tematy seminariów:

1. Zarządzanie dobrami kultury i programowanie ich ochrony;
2. Rola i udział przedsiębiorstw w ochronie dóbr kultury;
3. Informacja o dobrach kultury, ich rola;
4. Prace badawcze w zakresie dóbr kultury;
5. Nowa rola dóbr kultury w społeczeństwie;

¹ Zob. „Ochrona Zabytków” 1989, nr 2.

6. Wydawcy a dobra kultury;
  7. Nowa specjalizacja w zakresie zarządzania dobrami kultury;
  8. Waloryzacja dóbr kultury — od ekonomii do kultury;
  9. Między inicjatywą prywatną i planowaniem — neomecenat;
  10. Doświadczenia włoskie w dziedzinie dóbr kultury w kontekście międzynarodowym;
  11. Perspektywy unowocześnienia norm (we Włoszech) w zakresie dóbr kultury.
- Wszystkie seminaria odbyły się w pierwszej połowie roku.

Poszczególne seminaria organizowali inni promotorzy, wśród nich np. radio i telewizja włoska, instytuty badawcze, uniwersytety (rzymskie), Ministerstwo Spraw Zagranicznych Włoch itd. Na każdym seminarium dyskusję otwierało wystąpienie przedstawiciela grupy koordynującej akcję *Memorabilii*. Poprzedzał je wstęp gospodarza, czyli orga-

nizatora seminarium. Lecz myliłby się ten, kto sądziłby, że organizator danego seminarium posiadałby jakieś szczególne uprawnienia. Na ogólną liczbę 130 uczestników ostatniego seminarium tylko 10% stanowili przedstawiciele uniwersytetów (m.in. organizatorów seminarium), a aż 50% przedstawiciele Ministerstwa Dóbr Kultury. Zwraca też uwagę rosnąca liczba uczestników seminarium, od 24 na pierwszym do 130 na ostatnim, co świadczy o wzroście zainteresowania tematem.

Bez wchodzenia w szczegóły, należy podkreślić, że seminaria te umożliwiły zorganizowanie kongresu z udziałem licznych uczestników również spoza Włoch (na ogół z sektora muzeów). Szczegółowe omówienie kongresu zamieścimy w jednym z następnych numerów.

Jacek Wojski
Rzym

KONKURS NA NAJLEPSZEGO UŻYTKOWNIKA OBIEKTU ZABYTKOWEGO W 1987 R.

Dnia 13 grudnia 1988 r. odbyło się na Zamku Królewskim w Warszawie rozdanie nagród w dorocznym konkursie MKiS na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego. Wojewódzcy konserwatorzy zabytków zgłosili do konkursu 21 obiektów z 13 województw. Do nagród i wyróżnień wytypowano 16. Jury konkursu przyznało 1 nagrodę specjalną, 5 nagród I stopnia, 4 nagrody II stopnia, 4 nagrody III stopnia i 2 wyróżnienia.

Nagrodę specjalną otrzymał mgr inż. Jerzy Małecki, dyrektor Państwowych Gospodarstw Rybackich w Poznaniu, za całokształt swej działalności w zakresie ochrony zabytków na terenie województwa poznańskiego. Dzięki je-

go staraniom jako byłego dyrektora Zjednoczenia PGR w Poznaniu, odrestaurowano cenne obiekty architektury zabytkowej, a mianowicie: zespół pałacowo-parkowy w Arcugowie, zespoły dworskie w Cykowie, Parzęczewie, zespoły pałacowo-parkowe w Bieganowie, Uzarszewie, Jeziorach Wielkich, zameczek myśliwski w Bugaju, dawną karczmę w Ptaszkowie, zespół folwarczny w Piaskach oraz dwa obiekty uczestniczące w konkursie 1987 r. — Domek Szwajcarski z XIX w. na wyspie w Zaniemyślu, wkomponowany w zespół ośrodka kolonijno-wypoczynkowego oraz zespół pałacowo-parkowy w Czarniejewie, którego odbudowy i przywrócenia do pierwotnej świetności był inicjatorem.

Nagrody I stopnia otrzymały:

1. Kombinat Państwowych Gospodarstw Rolnych w Czarniejewie za przeprowadzenie i dokończenie prac remontowo-konserwatorskich zespołu pałacowo-parkowego, pochodzącego z przełomu XVIII/XIX w. z przeznaczeniem na ośrodek usług hotelowo-turystycznych. Wnętrze pałacu urządzono stylowo i wyposażono w stylowe meble. Zespół ten zaliczany jest do najcenniejszych zabytków architektury pałacowej w stylu klasycystycznym końca XVIII w. na terenie Wielkopolski. Dodatkowym, wyróżniającym elementem oceny jury konkursu był fakt wykonania robót remontowo-konserwatorskich przez własną brygadę remontowo-budowlaną kombinatu

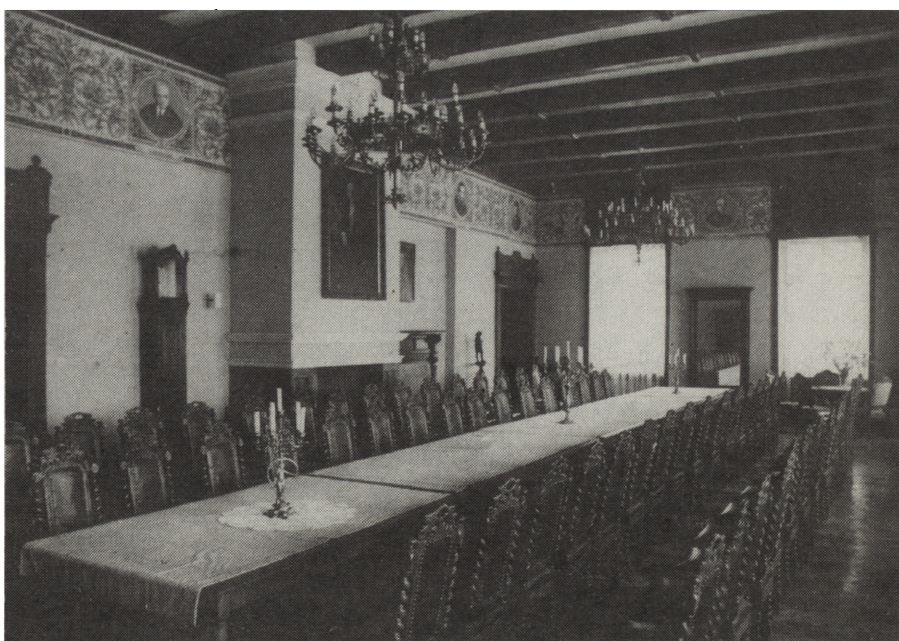
1. Zaniemyśl, Domek Szwajcarski na wyspie, XIX w. (fot. B. Cynalewski)

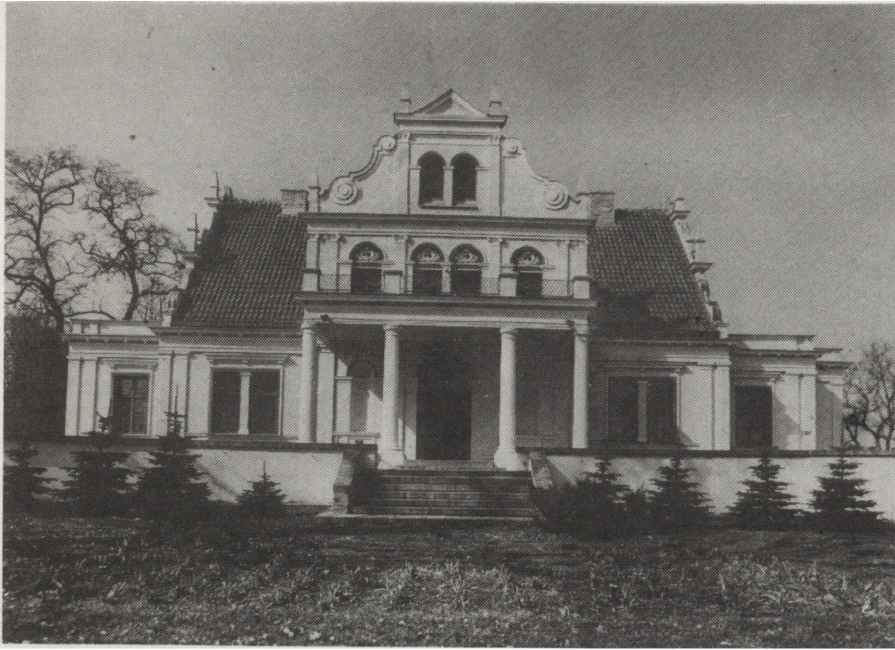
2. Czerniejewo, pałac z XVIII/XIX w. (fot. B. Cynalewski)

3. Czerniejewo, pałac, wnętrze sali I piętra (fot. B. Cynalewski)

*4. Pomarzanowice, dwór z XIX w.
(fot. B. Cynałowski)*

*5. Pietronki, pałac z XIX w. (fot.
J. Polachowski)*

*6. Kolobrzeg, kolegiata XIII/XIV w.
— widok od południowego wscho-
du (fot. F. Lachowicz)*

według wskazań wojewódzkiego konserwatora zabytków w Poznaniu.

2. Kombinat Państwowych Gospodarstw Rolnych w Pomarzanowicach za odrestaurowanie zespołu pałacowo-parkowego z XIX w. z przeznaczeniem na pomieszczenia administracyjne, gospodarcze i mieszkalne. W jednej z sal urządzono Izbę Pamięci Maksymiliana Jackowskiego, znanego działacza społecznego, współzałożyciela kółek rolniczych, zasłużonego w dziedzinie racjonalnego gospodarowania i uświadamiania chłopów pod względem narodowo-politycznym, zwanego „królem chłopów” w Wielkopolsce. Należy podkreślić, że kombinat rozpoczął dalsze prace remontowe przy dwóch obiektach — pałacu w Krześlicach i dworze we Wrosczynie.

3. Kombinat Rolno-Przemysłowy „IGLO-POL” w Dębicy za przeprowadzenie pracochłonnych zabiegów budowlano-konserwatorskich założenia pałacowo-parkowego w Sieniawie w woj. przemyskim, z przeznaczeniem na ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy. Pałac i park pochodzące z XVIII w. doprowadzono do pierwotnej świetności, a wnętrze — dzięki inicjatywie dyrekcji — wyposażono w stylowe meble.

4. Kombinat Państwowych Gospodarstw Rolnych „Strzelce” za wykonanie prac remontowych i adaptacyjnych XIX-wiecznego pałacu w Pietronkach w woj. piłskim, z przeznaczeniem na ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy. Godną podkreślenia jest szczególna dbałość

średniowiecznej budowli podziemnej, przeznaczonej pierwotnie na magazyny — składy towarów — oraz jako schronienie dla ludności w razie napadu zbrojnego na miasto. Oddanie społeczeństwu tej trasy jest dużą zasługą władz miasta oraz zespołu naukowego Akademii Górniczo-Hutniczej z Krakowa.

2. Konsystorz Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Warszawie za uratowanie i odrestaurowanie zespołu sakralnego w Żychlinie w woj. konińskim, składającego się ze zboru, dzwonnicy, mauzoleum, pastorówki i cmentarza, pochodzących z XVI/XVII i XVIII w., przeznaczonego dla celów kulturowych. Jury wysoko oceniło osobisty wkład nielicznej grupy parafian i młodzieży szkolnej, która pracowała społecznie przy odbudowie według zaleceń wojewódzkiego konserwatora zabytków w Koninie.

3. Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie za przeprowadzenie gruntownego, pracochłonnego i kosztownego remontu kapitalnego założenia pałacowo-parkowego w Kozuszkach woj. skierniewickie, z przeznaczeniem na ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy. Podkreślić należy z uznaniem wyjątkową dbałość użytkownika w przywróceniu dawnej świetności założeniu parkowemu.

4. Zespół Opieki Zdrowotnej — Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Brzegu, woj. opolskie za przeprowadzenie remontu XIX-wiecznego budynku, który w trakcie przejmowania był bardzo zde-

woj. płockie, z przeznaczeniem na ośrodek szkoleniowo-rekreacyjny. Prace wykonały własne brygady remontowe według wytycznych wojewódzkiego konserwatora zabytków w Płocku.

3. Parafia rzymskokatolicka w Wrzosowie woj. koszalińskie za wykonanie prac remontowo-konserwatorskich kościoła parafialnego, pochodzącego z przełomu XV/XVI w. Roboty prowadzono systemem gospodarczym według wskazań wojewódzkiego konserwatora zabytków. Przywrócono w ten sposób pierwotną bryłę kościoła — przykład gotyckiej architektury Pomorza Środkowego.

4. Akademia Rolnicza im. H. Kołłątaja w Krakowie, filia w Rzeszowie, za podjęcie prac remontowych dworu z XIX w. w Rzeszowie-Zalesiu, przeznaczonego na siedzibę rektoratu i administrację uczelni. Przy remoncie zatroszczono się o ochronę i zachowanie wszelkich elementów zabytkowego wystroju.

Wyróżnienia otrzymali:

1. Spółdzielcze Biuro Turystyczne „Turysta” w Jarosławiu za właściwe i należyte pod względem konserwatorskim użytkowanie budynku Rynek 25 pochodzącego z przełomu XVI/XVII w. Wypukiono również — na cele hotelowe i administracyjne — sąsiedni budynek zabytkowy.

2. Stanisław Bielecki za prawidłowe użytkowanie i utrzymywanie w należyłym stanie XIX-wiecznej willi miejskiej w Rymanowie, woj. krośnieńskie. Willa

7. Sieniawa, pałac z XVIII w. (fot. R. Fryz)

o zachowanie zabytkowej substancji obiektu oraz pieczołowita rekonstrukcja parku otaczającego pałac.

5. Parafia rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP w Kołobrzegu za wzorowe pod względem konserwatorskim wykonanie prac remontowych gotyckiej kolegiaty. Uwzględniając zadania związane z odbudową zniszczonego w czasie ostatniej wojny kościoła jury konkursu oceniło prace bardzo wysoko. Trwały one długo, lecz uratowały dla kultury polskiej wybitne dzieło architektury gotyckiej na Pomorzu.

Nagrody II stopnia otrzymały:

1. Urząd Miasta Jarosławia za odrestaurowanie, urządzenie i udostępnienie dla turystów podziemnej trasy komunikacyjnej, która stanowi unikatowy przykład

wastowany. Osobiste zaangażowanie kierownika domu przy utrzymaniu i konserwacji zabytkowego wystroju wnętrz zasługuje na szczególne podkreślenie.

Nagrody III stopnia otrzymały:

1. Spółdzielnia Rolniczo-Wytwórcza „Niziny” za podjęcie i przeprowadzenie prac remontowo-konserwatorskich w XIX-wiecznym pałacu w Maćkowicach woj. przemyskie, z przeznaczeniem na ośrodek wypoczynkowy. Remont kapitalny wykonała własna brygada. Należy podkreślić, że Spółdzielnia „Niziny” już po raz drugi brała udział w konkursie.

2. Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne w Płocku za podjęcie i wykonanie robót w XIX-wiecznym zespole pałacowo-parkowym w Srebrnej

ta, pozostająca od pokoleń w użytkowaniu rodziny Bieleckich, ma urządzoną w osobnym pomieszczeniu Regionalną Izbę Muzealną. Kolekcja białej broni, ceramiki, zegarów i mebli, a także judaików to plon życiowej pasji właściciela, wieloletniego, społecznego opiekuna zabytków.

Należy w tym miejscu wspomnieć o mgr Elżbiecie Stachurskiej, która od lat wkłada wiele pracy i serca w organizowanie corocznego konkursu na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego, przyczyniając się w ten sposób do propagowania szczytnej idei ochrony i zachowania dóbr narodowej kultury dla przyszłych pokoleń.

Marian Paździor